

Beretning for 2016 (afholdt 24. januar 2017)

Årets arrangementer

20. januar Vi skulle have hørt et foredrag om "Hamsuns sultekunstner" ved professor emeritus, Peer E. Sørensen. Desværre faldt han og brækkede hånden, så det blev til et afbud. Heldigvis trådte cand.mag. Else Bisgaard med kort varsel til og holdt et fint foredrag om "J. P. Jacobsen – natursyn og naturalisme". Hun kom omkring Jacobsens vaklen mellem to karrierer ("...øjeblikke hvor jeg tror at studiet af naturen er mit livs kald...til andre tider er det...poesien"). J. P. Jacobsen gjorde noget ved begge dele. Han oversatte som den første Darwin til dansk, og hans smalle – til dels eksklusive – forfatterskab satte en ny dansk norm og er fortsat beundret i det europæiske litterære landskab. J. P. Jacobsen kender vi alle et eller andet til; så det var berigende, at Else Bisgaard havde fundet nye ting frem – fx det smukke forord, som Klaus Rifbjerg havde begået i bogen om Anholt, hvor han beskriver, hvordan den tuberkuløse æstet fra Thisted gennem sin Iorgnet betragter en ydmyg vækst på Anholt. Det var her Jacobsen fandt den sjældne "bjergulvefod".

8. februar Forfatteren Martin Jensen fortalte levende om sin optagethed af de historiske forhold i Knud den Stores England, om mord, vold og intriger. Hviskende betroede han publikum, at han ikke brød sig om krimier. Alligevel har han begået foreløbig syv bind om detektivparret, lykkeridderen Halfdan og illuminatoren Winston. Selv ser han romanrækken som en udviklingshistorie, hvor især Halfdan undergår en modning efterhånden som serien skrider frem. Romanerne er også en kommentar til vores egen tid med dens endeløse debatter og undersøgelseskommissioner. I vikingetiden søgte beslutningstagerne ikke indflydelse; de gik rent, åbenlyst og helhjertet efter magt. Martin Jensen har lige udgivet romanen "På kanten", som er anmelderrost – og ingen krimi.

8. marts En af årets store aftener. Carsten Jensen fortalte om sin seneste roman, *Den første sten*. Hans inspiration er fra en række besøg i Afghanistan, hvor han efter det et besøg i 2002 tog hjem som tilhænger af den vestlige invasion. Et andet udgangspunkt var et møde med den øverste chef for den danske flåde, som ønskede at nedkaste Carsten Jensens roman, *Vi, de druknede*, fra fly til Sirius-patroljen. Admiralen mente, at de eneste, som i dag lever et lige så farligt liv som datidens søfolk, er de udsendte soldater, som ikke ved, om de er i live samme aften. Carsten Jensens besøg i Helmand i 2009 og igen i 2013 ændrede hans syn på invasionen totalt, og han har fra mange afghanske kilder baggrund for sin opfattelse af, at invasionen og krigshandlingerne i Afghanistan har været en katastrofe for landet. Han understregede at *Den første sten* er en roman, hvor såkaldt almindelige mennesker, når de får ryggen mod muren, begynder at opføre sig som de fjender, de skal bekæmpe. I en senere mail til mig kommenterer han et spørgsmål om hovedpersonen Schrøder, hvor en ung læser om den manisk dysfunktionelle Schrøder bemærker: Det er et portræt af min generation. Carsten Jensen udsendte i 2016 sammen med nordmanden Anders Hammer den glimrende reportagebog fra Afghanistan: *Krigen der aldrig ender*.

6. april Lyrikcafé med Signe Gjessing, Lea Løppenthin, Theis Ørntoft og Knud Sørensen. Vi ville gerne præsentere nogle glimt af, hvad der foregår på den danske lyrikscene, repræsenteret med fire lyrikere – to af hvert køn – og med stor aldersspredning. Lea Løppenthin præsenterede sit seneste værk, *Marts er bedst*, en bog med individuelt koloreret omslag og håndsyet ryg. Den var helt frisk fra fad, men er senere blevet fremhævet af mange anmeldere som et stort scoop. Vi er mange, der er enige. Lea debuterede som romanforfatter i december 2016 med romanen *Panser*. Signe Gjessing

læste fra sin første digtsamling, *Ud i det u-løse*. Selv om vi sikkert var mange, der ikke begreb alle ordene, var det et betagende, næsten hymnisk, foredrag. Signe fik i 2016 Limfjordsegnens Litteratursamvirkes pris, og hun har netop udsendt sin tredje digtsamling, *IDEALE BEGIVENHEDER*. Theis Ørntoft læste fra *Digte 2014* en række digte, hvis motor er oplevelsen af et samfund, som reelt er på veje til et sammenbrud – dog ikke uden humor, galgenhumor måske, i udtrykket. Theis Ørntoft fik i november 2016 Det danske Akademis debutantpris. Knud Sørensen læste digte fra sin seneste samling, *Mere endnu*. Måske er det fordi vi kender Knud her på lag; men jeg fornærmer sikkert ikke de tre yngre lyrikere afgørende ved at nævne, at her kom publikum i havn. Knud kan efter sine mange år som forfatter og iagttager den kunst at gøre det vanskelige og u håndterlige i livet lysende klart og tankevækkende – med al overflødig udvendighed skrællet af. Det ser så let ud; men det er det ikke.

26. august I forbindelse med Kulturmødet havde jeg den fornøjelse at samtale med Elisabeth Møller Jensen om hendes erindringer, *Dengang i Lemvig*. Bogen er en familiehistorie om fire generationer, selvfølgelig med hovedvægten lagt på forfatterens barndomshjem i Lemvig, hvor faderen havde en baggrund i partiarbejde for Socialdemokratiet, og hvor moderen, Gudrun, var rundet af Indre Mission. Hjemmet var præget af moderens eskalerende misbrug af alkohol og medicin, og efter adskillige selvmordsforsøg var det spiritus samtidig med antabus, som tog livet af Gudrun. Elisabeth Møller Jensen har selvfølgelig sine private smertepunkter; men erindringerne er løftet ud af det private til betragtninger der rækker helt ind i vor egen tid, og som løfter blikket fra det nyfigne til det eksistentielle. Samtalen fandt sted på ”Kulturvejen” i Pavillonen – heldigvis i solskin og forhåbentlig til glæde for de tilhørere, som der var plads til på de mærkelige krydsfinerkasser.

25. oktober Endnu en aften, hvor Støberisalen blev godt og grundigt fyldt. Jens Andersen fortalte om sin Astrid Lindberg-biografi, *Denne dag, et liv*. Vi fik et grundigt indblik i hans research og fascination af Lindgrens univers, og han redegjorde for sammenhængen mellem Astrid Lindgrens eget svigt over for den søn, som hun fik som 18-årig, og hendes ensomhedsfølelse, som i forfatterskabet foldede sig ud til beretninger om børnene som suveræne, selvstændige og frie individer. Jens Andersen har ud over store evner som biografi-forfatter også evner for scenen, og hans dramatiske oplæsninger fra fx Pippi- og Emil-bøgerne fik latteren frem. Jens Andersen mindede os om, at sidste scene i Pippibøgerne er, hvor Tommy og Annika fra deres eget vindue ser ind ad Pippis og opdager at deres beundrede legekammerat sidder ved køkkenbordet med hovedet i hænderne og ser bedrøvet og ensom ud. Og så rådede Jens Andersen os ellers til at tage et par dage i sengen med Emil-bøgerne og opdage, hvordan personerne ikke er statiske, men udvikler sig i bog efter bog.

19. september Peer E. Sørensen havde overlevet sit brækkede håndled og kom uden uheld til Mors denne aften. Med baggrund i sin bog, *Hamsuns sultekunstner*, fik han givetvis rokket ved manges forestillinger om Hamsuns *Sult*. Det gælder sikkert for de fleste, at det er filmbillederne af Pär Oscarsson, man har for sig, når der er tale om denne roman; men Peer E. Sørensen fik overbevisende udvidet de perspektiver, som findes i Hamsuns banebrydende værk. Den vigtigste – blandt mange subtile pointer – er hans påvisning af at selve sulten er den navnløses kunstneriske motor. Han kunne ved flere lykketræf så let som ingenting have skaffet sig mad til flere dage; men pengene gives væk, ødes bort i en række groteske tableauer – og sulten bliver tilbage som den digteriske drivkraft.

3. november Længe efter at efterårsprogrammet var sendt ud, fik vi lejlighed til at lancere et bonusarrangement. Knud Sørensens amerikanske oversætter, Michael Goldman, var i Danmark, og der blev plads til en aften i Nykøbing. Det blev en munter og intens aften. Knud læste nogle af sine digte om Ole Andersen, der forsvinder, om Revolutionen i Tøving, om Tallene, om Såtid, måneder før og mange flere af de digte, som vi elsker at læse og høre. Goldman fulgte hver gang op på sit charmerende og tydelige amerikanske fra *Farming dreams: Foreclosure – Ole Andersen disappears, The revolution in Tøving, The numbers og Planting time. Months before*. Knud har selv i sit forord til bogudgivelsen gjort opmærksom på det kongenielle i Goldmans oversættelser, og på salens reaktioner at dømme, var der mange, som denne aften fik en ny og anden dimension i Knuds digte. Som bonus på denne bonusaften læste Ilse et par digte af Marianne Koluda Hansen. Goldman læste sine oversættelser, og kunne så fortælle at noget af det sidste Koluda Hansen nåede at forholde sig til i livet i sin hospitalsseng var hans oversættelser.

21. november Årets sidste arrangement var med en af dansk litteraturs ”grand old men”, Svend Åge Madsen, som i foredraget ”At fortælle menneskene” kom rundt i mange af sit store forfatterskabs hjørner. Både lidt om de første, mere syrede romaner, som han sagde. Og om de senere, mere tilforladelige; men også stadig vidunderligt kringlede værker. Om de første romaner sagde han, at han havde gjort sig stor umage med at sløre tid og sted; men de snedige anmeldere fandt alligevel hurtigt ud af lokaliteten, for ingen steder i Danmark – ud over Aarhus – stiger passagerer ind i busserne fra bagenden. Og det er ikke længere nogen hemmelighed, at Aarhus er lokaliteten i de store romaner som fx *Tugt og utugt i mellemtiden*. Selv havde jeg det sådan, at jeg efter Svend Åge Madsens levende causeri gik hjem og genlæste *Se dagens lys*. Jeg gætter på, at andre har været hjemme og grave i reolerne. Seneste link til Aarhus fra Svend Åge Madsens hånd er bidraget ”at fortælle aarhus” i seneste bind i serien ”Vide verden” fra Aarhus Universitetsforlag – om Aarhus selvfølgelig.

Generelt

Som det senere vil fremgå under kassererens gennemgang af årets regnskab har biblioteksforeningen haft et økonomisk rimeligt år. ”Rimeligt” dækker, at årets resultat er et underskud, men at vi gik ind i 2016 så velpolstrede, at vi kan leve med det. Det er sådan, at mange af de mest kendte forfattere efterhånden koster kassen, så når foreningen har som sit mål at præsentere det bedste inden for alle genrer, så må vi ind imellem tære på ressourcerne.

Taksigelser

Tak til bestyrelseskolleger for rigtig godt samarbejde på bestyrelsesmøderne og om alle arrangementerne. I år skal lyde en speciel tak til Jens Smærup Sørensen, som efter 16 år i bestyrelsen har valgt at lade andre kræfter komme til. Ud over at vi vil savne dig personligt, vil vi også savne din store indsigt og din levende kontaktflade til det litterære miljø i Danmark. Tak til foreningens to revisorer, og for en gangs skyld blev der i år endelig brug for personen med den ydmyge titel revisorsuppleant. Tak for det. Tak til personalet på Morsø Folkebibliotek, fordi de på mange måder i det daglige bakker op om foreningens arbejde. Også tak til Morsø Folkeblad for fine foramtaler – og for lejlighedsvis referater fra vores aftener her i Støberisalen. Foreningens tidligere formand, Anne Riis Bovbjerg, har stået for at udarbejde folderne, som kommer til alle medlemmer to gange om året. Vi er glade for at Anne fortsat har fundet tid til at udarbejde de meget flotte og

professionelle præsentationer af foreningens program – igen i år med et nyt æsel af Erik Heide. TypoGrafic har trykt folderne i 2016 uden beregning; det er vi naturligvis meget taknemmelige for. Tak til Morsø Folkeuniversitet, som har været samarbejdspartner ved tre af årets arrangementer – Else Bisgaard, Peer E. Sørensen og aftenen med Knud Sørensen og hans amerikanske oversætter, Michael Goldman. Tak til Statens Kunstråd (Forfattercentrum), uden hvis bidrag årets program ikke havde kunnet afvikles. Tak til den lokale afdeling af FOF, som nu ikke længere eksisterer, men hvor den sidste bestyrelse besluttede at lade organisationens formue gå til at støtte lokal kultur. Biblioteksforeningen blev også betænkt, og det er vi taknemmelige for. Til sidst, men bestemt ikke mindst, en stor tak til biblioteksforeningens medlemmer for stor opbakning bag vore arrangementer.

Programmet for 2017

Vi er jo allerede med denne aften godt i gang. Senere venter den 21. februar en aften med forfatteren Merete Pryds Helle, som fortæller om sin seneste roman, *Folkets skønhed*. 22. marts kommer den japanske forfatter, Murakamis, danske oversætter, Mette Holm, og fortæller om Murakamis univers og om sit arbejde med oversættelserne. 25. april følger vi op på præsentationen af en række jyske forfattere. Per Gammelgaard vil i en samtale med mig præsentere sine to romaner, *Englekrøller* og *Den frie købmands søn*. Vi har allerede en del aftaler parat til efteråret. Blandt andet med Iben Mondrup om hendes nye roman, *Karensminde*, med Johannes Nørregaard Frandsen om Jeppe Aakjær og med krimiforfatteren Jesper Stein. Vi håber også i år at kunne vise flaget ved kulturmødet; men her er aftalerne endnu ikke på plads.